

Befattningspalett fritidshem

Beslutad av Utbildningschefsnätverket 221111

Introduktion

GR:s utbildningschefer tillsatte i februari 2019 ett branschråd för grundskolan med uppdrag att adressera kompetensförsörjningen i regionens skolor. Ett uppdrag hade särskilt fokus på kompetensförsörjning i fritidshem. Inom det uppdraget ingick att undersöka möjligheten att närma sig en regiongemensam befattningspalett för fritidshem.

Ramverket för denna befattningspalett utgår från den kartläggning och analys av medarbetarna på fritidshemmen som gjordes regionalt under 2021. Under våren 2022 har en arbetsgrupp från grundskolenätverket arbetat fram ett förslag som förankrats via GR:s grundskolenätverk och i Branschråd grundskola.

Utformningen av befattningspaletten tar hänsyn till rektors och huvudmans lokala organisation som i sin tur utgår utifrån elevgruppens behov samt verksamhetens förutsättningar. Utifrån detta ramverk kan rektor och huvudman ta fram specifika och mer detaljerade uppdrags- och ansvarsbeskrivningar för befattningarna utifrån de förutsättningar som råder på den enskilda arbetsplatsen och i kommunen.

Bakgrund och behov

Under 2016 fick fritidshem en egen del i läroplanen med syfte och innehåll. 2019 genomfördes krav på att lärarlegitimation och behörighet för undervisning i fritidshem.

Den kartläggning som gjordes i regionen under 2021 och som ligger till grund för arbetet med befattningspaletten visar på fyra olika personalkategorier i fritidshem; a.) legitimerade lärare i fritidshem, b.) pedagogisk högskoleexamen men ej legitimerade lärare fritidshem, c.) pedagogisk utbildning på lägst gymnasial nivå samt d.) saknar pedagogisk utbildning.

Både kartläggningens resultat liksom Skolverkets senaste lärarprognos från 2021 visar på att det fortsatt kommer att finnas fler personer som saknar lärarlegitimation i fritidshemmen och skolan som organisation behöver kunna organisera sig med utgångspunkt i detta faktum.

Syfte

Syftet med att ta fram en regiongemensam befattningspalett är att;

- skapa ökad tydlighet och samsyn i de befattningar som används i regionens 13 kommuner (befattningsstruktur).
- bidra till ökad status för och förtydligande av uppdraget på fritidshemmet.
- organisera för "hela barnet hela dagen".
- lättare kunna möta behov av utbildningsinsatser för att få fler med legitimation.
- skapa förutsättningar för samverkan med akademien samt möjligheter för utveckling/förenkling av utbildningsvägar.
- skapa möjligheter till särskilda utbildningssatser på personal utan pedagogisk utbildning i fritidshem.

Organisation

Personalsammansättningen och arbetsuppgifterna kan skilja sig åt på enhetsnivå. Detta beroende på huvudmannens/skolornas förutsättningar och behov samt tillgång till behöriga lärare i fritidshem och arbetslagets totala kompetenssammansättning.

Alla befattningar i fritidshem arbetar utifrån styrdokument och fritidshemmets uppdrag och är en del av fritidshemmets arbetslag. Arbetslaget arbetar tillsammans för att bilda en helhet för barnet kring omsorg, utveckling och lärande och tillsammans arbeta för en hög måluppfyllelse.

Alla befattningar i fritidshem samarbetar med övriga kollegor för att bidra till det systematiska kvalitetsarbetet och nå hög måluppfyllelse. Undervisningen utgår från läroplanens mål och sker både spontant och planerat.

Rektors ansvar

Det är rektorn för fritidshemmet som ansvarar för att leda och samordna det pedagogiska arbetet i fritidshemmet och styr över sin inre organisation. Detta dokument är därmed ett stöd för att finna möjliga lösningar till hur de tillsammans med skolans personal kan främja för lärande utifrån fritidshemmets uppdrag.

Kvalitetsarbetet på enhetsnivå genomförs under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Begreppet undervisning ska i enlighet med styrdokument ges en vid tolkning när det gäller fritidshemmet och innefattar omsorg, utveckling och lärande som tillsammans bildar en helhet.

Det är rektorns ansvar att skapa en organisation som gör det möjligt för fritidshemmet, förskoleklassen och skolan att samarbeta och utbyta erfarenheter.

Det är rektorns ansvar att ta hänsyn till vårdnadshavares olika möjligheter att delta i och påverka verksamheten genom att se till att det finns olika former för information och inflytande.

Undervisningen utgår från den värdegrund och det uppdrag samt övergripande mål och riktlinjer i enlighet med läroplanen kapitel 1,2 och 4.

Befattningar i fritidshem

Befattningspaletten utgår ifrån fyra kategorier. Dessa har delvis olika uppdrag och ansvarsområden som utgår från de kompetenser och den utbildning som medarbetaren har. Som påpekades i introduktionen så är detta ett ramverk för rektor och huvudman att ta fram specifika och mer detaljerade uppdrags- och ansvarsbeskrivningar utifrån de förutsättningar som råder på den enskilda arbetsplatsen och i kommunen.

1. Legitimerad lärare i fritidshem

Uppdrag och ansvarsområden

Legitimerad lärare i fritidshem och fritidspedagog planerar och ansvarar för undervisning och systematiskt kvalitetsarbete i fritidshem och det är deras uppdrag att se till att arbetet bedrivs i enlighet med styrdokument.

Exempel på andra uppdrag och ansvarsområden för legitimerad lärare i fritidshem och fritidspedagog är att leda processer i arbetslaget, planera och ansvara för att informera och föra dialog med elevens vårdnadshavare samt att erbjuda eleven och elevens vårdnadshavare samtal om elevens trivsel, lärande och utveckling i fritidshem.

I uppdraget kan handledning av VFU-studenter ingå.

Kompetens och utbildningskrav

- Legitimerade lärare med behörighet att undervisa i fritidshem.
- Grundskollärare med inriktning fritidshem
- Fritidspedagoger (en äldre utbildning som gett samma legitimation)

Om legitimerad lärare i fritidshem saknas

Grundregeln är att endast legitimerade lärare är behöriga och får bedriva undervisning i fritidshem. Om det inte finns någon att tillgå inom huvudmannens organisation som uppfyller kraven får dock en annan lärare bedriva undervisningen. Den får då göra det under högst ett år i taget. Läraren ska, utöver att bedömas vara lämplig att bedriva undervisningen, i så stor utsträckning som möjligt ha en utbildning som motsvarar den utbildning som är behörighetsgivande för att undervisa i fritidshem.

2. Legitimerad lärare (annan inriktning)

Uppdrag och ansvarsområden

Legitimerad lärare (annan inriktning) undervisar i fritidshem utifrån den planering som tagits fram i enlighet med styrdokument.

Legitimerad lärare (annan inriktning) ingår i arbetslaget utifrån sin roll som lärare med pedagogisk högskolebakgrund och förväntas bidra till systematiskt kvalitetsarbete i fritidshem.

Exempel på andra uppdrag och ansvarsområden för legitimerad lärare (annan inriktning) är att vara aktiv i att informera och föra dialog med elevens vårdnadshavare. De ska även erbjuda eleven och elevens vårdnadshavare samtal om elevens trivsel, lärande och utveckling i fritidshemmet utifrån den planering som tagits fram. I uppdraget kan handledning av studenter ingå.

Kompetens och utbildningskrav

- Legitimerade lärare med annan behörighet än för undervisning i fritidshem.
- Grundskollärare med annan inriktning
- Förskollärare
- Ämneslärare

3. Pedagog i fritidshem

Uppdrag och ansvarsområden

Under pedagog i fritidshem samlas medarbetare med någon form av pedagogisk utbildning som inte innefattar en lärarlegitimation. Det kan vara dels pedagogisk utbildning på gymnasial nivå, dels på eftergymnasial nivå.

Pedagog i fritidshem genomför och organiserar undervisning i fritidshem utifrån den planering som tagits fram i enlighet med styrdokument.

Pedagog i fritidshem ingår i arbetslaget utifrån sin roll som pedagog i fritidshem och förväntas bidra till systematiskt kvalitetsarbete i fritidshem.

Exempel på andra uppdrag och ansvarsområden för pedagog i fritidshem är att vara aktiv i att informera och föra dialog med elevens vårdnadshavare. I uppdraget kan APL-handledning ingå.

Kompetens och utbildningskrav

Pedagogisk utbildning på minst gymnasial nivå till exempel:

- Barnskötarutbildning
- Elevassistentutbildning
- Fritidsledarutbildning
- YH-utbildning, likvärdig utbildning med pedagogisk inriktning (specialistbarnskötare, pedagog i fritidshem, etcetera)
- Annan pedagogisk utbildning, till exempel hälsopedagog, socialpedagog eller liknande

4. Assistent i skola och fritidshem

Uppdrag och ansvarsområden

Assistent i skola och fritidshem bidrar aktivt till att genomföra aktiviteter med elevgruppen i fritidshem utifrån den planering som tagits fram i enlighet med styrdokument. Assistent i skola och fritidshem ingår i arbetslaget och förväntas bidra till systematiskt kvalitetsarbete i fritidshem. Exempel på andra uppdrag och arbetsuppgifter för assistent i skola och fritidshem är att informera och föra dialog med elevens vårdnadshavare.

Kompetens och utbildningskrav

- Slutförd gymnasieutbildning.
- Motsvarande gymnasial eller eftergymnasial, ej pedagogisk

Införandeprocess

Kommunerna fattar enskilt beslut om de ska använda sig av den regiongemensamma befattningspaletten för fritidshem. De ansvarar i sådana fall för att samverka med fackliga parter i respektive kommun. Branschråd grundskola kommer kontinuerligt att underlätta införandet i kommunerna med stöd och underlag. Det kommer även att genomföras erfarenhetsutbyten kring införandet.